

Een Economie van het Leven, Gerechtigheid, en Vrede voor Allen: Een Oproep tot Actie

Als vervolg op het AGAPE proces (Alternative Globalisation Addressing People and Earth), dat werd besloten met de AGAPE Oproep welke werd voorgelegd tijdens de 9de Assemblee van de Wereldraad van Kerken (WvK) in Porto Alegre in 2006, stelde de WvK een programma in dat gericht was op het uitbannen van armoede, het kritiseren van het vermeederen van rijkdom, en het veilig stellen van de heiligheid van de schepping. Dit in het besef dat Armoede, Rijkdom en Ecologie (ARE) nauw met elkaar verbonden zijn. In het kader van dit ARE programma werd een voortgaande dialoog ingesteld tussen religieuze, economische en politieke actoren. Onder de deelnemers aan deze dialoog bevonden zich oecumenische leiders, vertegenwoordigers en leiders van kerken van over de gehele wereld, partners vanuit andere religies, en leiders van regeringen en van sociale diensten organisaties. Het geheel vertegenwoordigde een rijke verscheidenheid van regio's en landen in de wereld. Regionale studies werden ondernomen en consultaties vonden plaats in Afrika (Dar es Salaam) in 2007, Latijns Amerika en het Caraïbisch gebied (Guatemala City) in 2008, Azië en de Stille Zuidzee (Chiang Mai) in 2009, Europa (Budapest) in 2010 en Noord Amerika (Calgary) in 2011. Hoogtepunt van het programma was een Globaal Forum en een AGAPE viering in Bogor, Indonesië in 2012. De navolgende Oproep tot Actie is het resultaat van een zesjarig proces van consultaties en regionale studies waarin armoede, rijkdom en ecologie met elkaar werden verbonden.

Voorwoord

1. De Oproep tot Actie wordt gedaan in een tijd van grote urgentie. Mensen en onze aarde zijn in gevaar door de over-consumptie van sommigen, toenemende ongelijkheid die duidelijk wordt in de voortdurende armoede van velen met daartegenover de buitensporige rijkdom van enkelen, en met elkaar verbonden globale crises op het financiële, sociaal-economische en klimatologische vlak. Gedurende het gehele proces van de dialoog, werden wij als deelnemers daaraan geconfronteerd met verschillende en zelfs tegenstrijdige visies. Tegelijkertijd groeide ons gezamenlijke bewustzijn dat het leven in de wereldwijde samenleving zoals wij die nu kennen tot een einde zal komen als we niet stelling nemen tegen de zonden van egocentrisme, onverschilligheid en hebzucht die aan de wortel van deze crises liggen. Met klem brengen we deze dialoog onder de aandacht van de kerken als een Oproep tot Actie. De urgentie komt voort uit onze diepe hoop en ons geloof: *Een Economie van het Leven is niet alleen mogelijk, zij is al aan het ontstaan – en God's gerechtigheid ligt daaraan ten grondslag!*

Theologische en Spirituele Bevestigingen van het Leven

2. Het geloof dat God de mensheid schiep als onderdeel van een groter web van het leven en de goedheid van de gehele schepping bevestigde (Genesis 1), is het hart van

het Bijbelse geloof. De gehele samenleving van levende organismen die groeien en bloeien, vormt een uitdrukking van God's wil. Zo wordt leven van het land verkregen en daaraan weer teruggegeven, wordt de ene generatie met de andere verbonden, en wordt de overvloed en de verscheidenheid van God's huishouding (*oikos*) in stand gehouden. De economie in God's huishouding komt voort uit God's goedgunstige aanbod van leven in al zijn volheid voor *allen* (Joh. 10:10). Wij worden geïnspireerd door inheemse volken en hun beeld van "Land is Leven" (*Macliing Dulag*) en het besef dat het leven van de mensen en het land met elkaar verwoven zijn in een onderlinge afhankelijkheid. Daarom geloven wij dat "het leven van de schepping en van God met elkaar verwoven zijn (*Commissie voor Wereld Zending en Evangelisatie*) en dat God alles in allen zal zijn (1 Cor. 15:28).

3. Christelijke zowel als andere uitdrukkingen van spiritualiteit leren ons dat het "goede leven" niet ligt in de zucht naar meer bezittingen, het vermeerderen van rijkdom, het optrekken van forten en het vermeerderen van wapenarsenalen voor onze veiligheid, of in het gebruik van onze macht om over anderen te domineren (Jac. 3:13-18). Wij onderschrijven het "goede leven" (*Sumak Kausay* in de taal van het Kichua volk, en het concept van *Waniabi a Tobati Engros* uit West Papua), zoals vorm gegeven in de Drie-eenheid van wederkerigheid, gezamenlijk partnerschap, gerechtigheid en liefhebbende vriendelijkheid.

4. Het zuchten van de Schepping en de schreeuwen van de mensen in armoede (Jer. 14:2-7) bepalen ons erbij hoezeer onze huidige sociale, politieke, economische en ecologische noodtoestand haaks staat op God's visioen van leven in alle volheid. Velen van ons houden zichzelf voor de gek door te denken dat menselijke wensen en verlangens in het centrum van God's wereld staan. Wij creëren scheidingen, barrières en grenzen om ons af te schermen van onze burens, van de natuur en van God's gerechtigheid. Samenlevingen vallen uiteen en relaties worden verbroken, Onze hebzucht en zelf-gerichtheid brengen zowel mensen als de planeet Aarde in gevaar.

5. Wij worden opgeroepen ons af te keren van daden die dood teweeg brengen en ons om te keren naar nieuw leven (*metanoia*). Jezus roept de mensheid op berouw te hebben voor onze zonden van hebzucht en egocentrisme, om onze relaties met anderen en de schepping te vernieuwen, om het beeld van God te herstellen, en om een begin te maken met een nieuw leven als partner in de zending van God's bevestiging van het leven. De oproep van de profeten wordt opnieuw gehoord via mensen die door ons huidige economische systeem ondergedompeld zijn in armoede en die lijden onder klimaatverandering: Doe werken der gerechtigheid en breng een nieuwe Aarde tot leven!

6. Ons visioen van gerechtigheid is geworteld in God's openbaring in Jezus Christus die de geldwisselaars uit de tempel verjoeg (Matt. 21:12), die de zwakken sterk en de sterken zwak maakte (1 Cor. 1:25-28), en die visies op armoede en rijkdom herformuleerde (2 Cor. 8:9). Jezus identificeerde zich met de gemarginaliseerden en de mensen die uitgesloten werden, niet alleen vanwege medeleven maar omdat hun leven een bewijs was van de zondigheid van systemen en structuren. Ons geloof

dwingt ons gerechtigheid te zoeken, om getuigenis af te leggen van de aanwezigheid van God, en om deel uit te maken van het leven en de strijd van mensen die door structuren en culturen zwak en kwetsbaar gemaakt worden – vrouwen, kinderen, mensen die in armoede leven in stedelijke en landelijke gebieden, gehandicapten, Dalits, gedwongen migranten arbeiders, vluchtelingen en religieuze en ethnische minderheden. Jezus zegt: “Wat gij voor de minsten van dezen deed, hebt gij mij gedaan” (Matt. 25:40).

7. Wij moeten een “transformatieve spiritualiteit” belichamen (*Commissie voor Wereld Zending en Evangelisatie*) die ons opnieuw met elkaar verbindt (*Ubuntu* en *Sansaeng*), die ons motiveert het nut van het algemeen te dienen, die ons bemoedigt om ons te verzetten tegen alle vormen van marginalisering, die de verlossing van de gehele Aarde nastreeft, die weerstand biedt tegen levensbedreigende waarden, en ons inspireert creatieve alternatieven te vinden. Deze spiritualiteit helpt ons de zegen te ontdekken van tevreden te zijn met genoeg, terwijl we delen met diegenen die te weinig hebben (Hand. 4:35).

8. Kerken moeten worden opgeroepen zich te herinneren en de oproep van Christus vandaag te volgen: “De tijd is gekomen... Het rijk van God is nabij. Heb berouw en geloof het goede nieuws!” (Marc. 1:15). We worden opgeroepen om ons te transformeren, om God’s daden van heelmaking en verzoening voort te zetten en “om te worden waartoe we gezonden zijn – een volk van God en een gemeenschap in de wereld” (*Armoede, Rijkdom, en Ecologie in Afrika*). Daarom is de Kerk God’s vertegenwoordiger voor transformatie. De Kerk is een gemeenschap van discipelen van Jezus Christus, die de volheid van het leven voor allen onderschrijft, tegen alle afwijzing van het leven in.

Met elkaar verbonden en urgente crises

9. Onze huidige grimmige globale realiteit is zo vol van dood en vernietiging dat we nauwelijks nog een toekomst hebben tenzij het huidige ontwikkelingsparadigma radikaal wordt omgewerkt en gerechtigheid en duurzaamheid de drijvende krachten worden voor de economie, de maatschappij en de Aarde. De tijd raakt op.

10. Wij zien een fatale onderlinge verbondenheid tussen de globale financiële, sociaal-economische, klimatologische, en ecologische crises die in veel delen van de wereld gepaard gaat met het lijden van mensen en met hun strijd voor het leven. Ver doorgevoerde vrijlating van de markt, deregulering en ongeremde privatisering van goederen en diensten dragen bij tot het uitbuiten van de gehele Schepping en het afbreken van sociale programma’s en diensten en het openen van economieën over de grenzen heen voor schijnbaar oneindige groei van de produktie. Ongecontroleerde financiële stromen destabiliseren de economieën van een toenemend aantal landen in de wereld. Verschillende aspecten van de klimatologische, ecologische, financiële en schulden crises zijn onderling afhankelijk en versterken elkaar. Zij kunnen niet meer afzonderlijk beschouwd worden.

11. Klimaatverandering en bedreigingen voor de heelheid van de schepping zijn een belangrijke uitdaging geworden van de veelzijdige crises waarmee we ons geconfronteerd zien. Klimaatverandering heeft een direct effect op het leven van mensen, bedreigt het bestaan van kleine eilanden, vermindert de beschikbaarheid van vers water en reduceert de biodiversiteit van de Aarde. Het heeft een ingrijpende invloed op voedselzekerheid, de gezondheid van mensen, en de leefomgeving van een toenemend deel van de wereldbevolking. Als gevolg van klimaatverandering, zal het leven in tal van vormen zoals we die nu kennen, onherroepelijk veranderen, en dat in een periode van enkele tientallen jaren. Klimaatverandering leidt tot het verplaatsen van mensen, tot gedwongen migratie, en tot gewapende conflicten. Ongeziene uitdagingen van klimaatverandering gaan hand-in-hand met ongecontroleerde uitbuiting van natuurlijke hulpbronnen en leiden tot de vernietiging van de Aarde en tot ingrijpende veranderingen in het leefmilieu van mensen. Globale opwarming van de Aarde en ecologische vernietiging worden meer en meer een zaak van leven of dood.

12 Onze wereld is nog nooit zo welvarend geweest. Ook was zij nooit zo onrechtvaardig en ongelijk als vandaag. Het niveau van de ongelijkheid is zo hoog dat we ons niet kunnen veroorloven dit te negeren. Mensen die ondergedompeld zijn in armoede, te lijden hebben onder enorme schulden, gemarginaliseerd en verdreven zijn, schreeuwen het uit met een gevoel van urgentie en duidelijkheid dat groter is dan ooit tevoren. De wereldgemeenschap moet de noodzaak ervan erkennen dat we allemaal de handen ineen moeten slaan en gerechtigheid doen ten overstaan van nooit geziene en rampzalige ongelijkheden in de verdeling van rijkdom.

13. Hebzucht en ongerechtigheid, de zucht naar gemakkelijk profijt, onrechtvaardige voorrechten en korte-termijn voordelen ten nadele van lange-termijn en duurzame doelstellingen vormen de hoofdoorzaken van de met elkaar verbonden crises, en kunnen niet over het hoofd gezien worden. Deze levensvernietigende waarden zijn langzaam maar zeker geslopen tot in de structuren van vandaag en hebben geleid tot levensstijlen die het regenererend vermogen tarten van de Aarde, van rechten van mensen en van andere levensvormen. Daarom kent de crisis diepe morele en existentiële dimensies. De uitdagingen waarvoor wij ons gesteld zien zijn niet in de eerste plaats van technologische en financiële aard maar liggen op het ethische en spirituele vlak.

14. Markt fundamentalisme is meer dan een economisch paradigma: het is een sociale en een moreel filosofie. Gedurende de afgelopen dertig jaar heeft geloof in de markt, gebaseerd op ongebreidelde concurrentie en vorm gekregen in het plakken van prijzen op alle aspecten van het leven, een enorme invloed gehad op de gebieden van kennis, wetenschap, publieke opinie, media en zelfs educatie. Die overheersende benadering heeft ervoor gezorgd dat rijkdom vooral vloeide naar degenen die al rijk zijn, en dat mensen werd toegestaan op een onverantwoordelijke manier grondstoffen te plunderen teneinde zichzelf te verrijken. Het ontbreekt het neoliberale paradigma aan een zelf-corrigerend vermogen om het hoofd te bieden aan de chaos die het scheidt, met verreikende gevolgen, vooral voor de armen en gemarginaliseerden.

15. Deze ideologie dringt door tot in alle vormen van leven en vernietigt die van binnenuit zowel als van buitenaf, terwijl het binnendringt in de levens van gezinnen en lokale gemeenschappen, het milieu en traditionele levensvormen en culturen vernietigt, ten nadele van de toekomst van de Aarde. Op deze manier dreigt het dominante globale economische systeem een einde te brengen aan de voorwaarden voor vredig samenleven en het leven zoals we dat kennen.

16. Het eenzijdige geloof dat economische groei (van het BNP) automatisch leidt tot sociale vooruitgang is vals gebleken. Ongebreidelde economische groei verhindert de bloei van onze natuurlijke leefomgeving: klimaatverandering, ontbossing, verzuring van de oceanen, verlies aan biodiversiteit, etc. Het ecologische erfgoed is gedegradeerd en is door de politieke en economische elite ge-annexeerd door middel van het gebruik van militaire macht. Over-consumptie, gebaseerd op de kosten van ongedekte schulden, scheppen enorme sociale en ecologische schulden van het globale Noorden aan het globale Zuiden, zowel als schulden aan de Aarde. Dit is onrechtvaardig en legt een enorme druk op toekomstige generaties. De idee dat de Aarde des Heren is en alles wat daarin is (Psalm 24: 1; 1 Cor. 10:26) wordt daarmee van de hand gewezen.

Bronnen van Gerechtigheid

17. Wij bekennen dat kerken en kerkleden mede-verantwoordelijkheid dragen voor het onrechtvaardige systeem. Zij nemen deel aan dit systeem door onhoudbare levensstijlen en consumptie patronen, en vinden zich verstrikt in de economie van de hebzucht. Er zijn kerken die voortgaan met het prediken van theologiën van welvaart, eigengerechtigheid, overheersing, individualisme en gemakzucht. Sommige ondersteunen theologiën van liefdadigheid in plaats van gerechtigheid voor de verarmden. Andere verzuimen systemen en ideologiën te kritiseren die gebaseerd zijn op ongelimiteerde groei en accumulatie, en verdedigen deze zelfs. Daarmee verliezen zij de werkelijkheid van ecologische vernietiging en het lot van de slachtoffers van globalisering uit het oog. Sommige richten zich op korte-termijn en kwantitatieve resultaten ten koste van diepgaande kwalitatieve veranderingen. Nochtans zijn we ons ervan bewust dat waar vele verzuimen hun eigen productie, consumptie en investeringsgedrag te onderzoeken en te veranderen, een groeiend aantal kerken op alle continenten extra pogingen doen en hun geloof belijden dat transformatie mogelijk is.

18 Uiteindelijk komt onze hoop voort uit de opstanding van Christus en de belofte van leven voor allen. Wij zien de bewijzen van deze opstandingshoop in de kerken en de bewegingen die zich sterk maken voor een betere wereld. Zij zijn het zout en het licht van de Aarde. Wij zijn enorm geïnspireerd door vele voorbeelden van transformatie binnen de kerken en in groeiende bewegingen van vrouwen, mensen in armoede, jeugd, gehandicapten en inheemse volken die een Economie van het leven opbouwen en een bloeiende ecologie nastreven.

19. In de Filippijnen hebben gelovigen en leiders van Christenen, Moslems en inheemse volken hun leven gegeven om hun band met het land te handhaven en van het land dat hen toebehoort te kunnen leven. Kerken in Zuid Amerika, Afrika en Azië doen onderzoek naar de buitenlandse schuld en eisen van mijnbouw bedrijven verantwoordelijk te zijn voor het respecteren van mensenrechten en milieuvernietiging te vermijden. Kerken in Latijns Amerika en Europa hebben een dialoog programma georganiseerd over hun onderscheidene ervaringen met globalisering met de bedoeling gezamenlijke maar onderscheidene verantwoordelijkheden te formuleren en solidariteit en strategische allianties te vormen. Tezamen met Boedisten en Moslems, formuleren Christenen indicatoren voor hebzucht en ontdekken zo overeenstemming in de strijd tegen hebzucht. Samen met organisaties van het maatschappelijke middenveld zijn kerken betrokken bij discussies over een nieuwe internationale financiële en economische architectuur die levensbevorderende landbouw nastreeft en economiën van solidariteit bouwt.

20. Vrouwen zijn betrokken geweest bij het ontwikkelen van feministische theologiën die patriarchale systemen van overheersing ter discussie stellen zowel als bij het ontwerpen van feministische economie die de economie inbedt in de samenleving en de samenleving in de ecologie. Jongeren staan voorop in campagnes voor een meer eenvoudige levensstijl. Inheemse volken eisen allesomvattend herstel en de erkenning van de rechten van de Aarde teneinde sociale en ecologische schulden aan te pakken.

Verbintenissen en Oproep

De 10de Assemblee van de WvK komt bijeen in een tijd waarin het mooie leven van God's gehele schepping vernietigd dreigt te worden door de wijze waarop mensen rijkdom scheppen. God roept ons op tot een radicale transformatie. Zo'n transformatie zal niet zonder opoffering en risico kunnen plaatsvinden, maar ons geloof in Christus verlangt dat we onszelf ertoe verplichten transformatieve kerken en gemeentes te zijn. We moeten de morele moed opbrengen welke nodig is getuigenis af te leggen van een spiritualiteit van gerechtigheid en houdbaarheid, en een profetische beweging in gang te zetten voor een Economie van het Leven voor allen. Dit houdt in dat mensen en gemeenschappen gemobiliseerd worden, dat de vereiste hulpbronnen beschikbaar worden gemaakt (geld, tijd en capaciteit), en dat meer samenhangende en gecoördineerde programma's worden opgezet die gericht zijn op het transformeren van economische systemen, productie, verdeling, en consumptie patronen, culturen en waarden.

22. Het proces van transformatie moet mensenrechten en menselijke waardigheid beschermen en rekenschap afleggen tegenover allen in God's schepping. Wij hebben een verantwoordelijkheid die verder reikt dan onszelf en onze nationale belangen teneinde houdbare structuren te scheppen welke toekomstige generaties in staat stellen over genoeg te beschikken. Transformatie sluit diegenen in die het meest te lijden hebben van systematische marginalisering, zoals mensen in armoede, vrouwen, inheemse volkeren en gehandicapten. Niets dat zonder hen bepaald wordt, is voor hen. Wij moeten onszelf uitdagen en structuren en culturen van

overheersing en zelf-vernietiging overwinnen welke de sociale en ecologische samenhang van het leven kapot maken. Transformatie moet geleid worden door de opdracht de gehele schepping te helen en te vernieuwen.

23. Daarom roepen wij de 10de Assemblee in Busan op zich ertoe te verbinden de rol van de WvK te versterken in het bijeenbrengen van kerken, het tot stand brengen van een gezamenlijke stem, het bevorderen van oecumenische samenwerking, en het zorgdragen voor een diepere samenhang voor het realiseren van een Economie van het Leven voor allen. In het bijzonder moet de komende jaren prioriteit gegeven worden aan het verdiepen van het uiterst belangrijke werk ten aanzien van het tot stand brengen van een nieuwe internationale financiële en economische architectuur (*Wvk Verklaring over Rechtvaardige Financiën en een Economie van het Leven*), het ter discussie stellen van het vermeederen van rijkdom en systematische hebzucht en het bevorderen van maatregelen tegen hebzucht (*Rapport van Hebzuchtslijn Studie Groep*), en het vergoeden van ecologische schuld en het bevorderen van eco-rechtvaardigheid (*Wvk Verklaring m.b.t. Eco-rechtvaardigheid en Ecologische Schuld*).

24. Verder roepen wij de 10de Assemblee in Busan op om voor de kerken een tijdsperiode beschikbaar te stellen tussen nu en de volgende Assemblee waarin zij zich kunnen concentreren op geloofsverplichtingen voor een “Economie van het Leven – Leven voor God’s Gerechtigheid in de Schepping [Gerechtigheid en Vrede voor Allen]”. Zo’n proces zou het voor de gemeenschap van de kerken mogelijk maken vastberadenheid en hoop bij elkaar te stimuleren, hun eenheid te versterken en hun gezamenlijke getuigenis te verdiepen ten aanzien van uiterst belangrijke vraagstukken die behoren tot de kern van ons geloof.

25. De verklaring over “Rechtvaardige Financiën en een Economie van het Leven” roept op tot het tot stand brengen van een ethisch, rechtvaardig en democratisch internationaal financieel systeem dat “gegrondvest is in een raamwerk van gezamenlijke waarden: eerlijkheid, sociale rechtvaardigheid, menselijke waardigheid, het afleggen van rekenschap aan elkaar, en ecologische houdbaarheid (*Wvk Verklaring over Rechtvaardige Financiën en een Economie van het Leven*). Wij kunnen en moeten een Economie van het Leven tot stand brengen die deelname van allen in besluitvormingsprocessen die het leven aangaan teweeg brengen, die voorziet in de basisbehoeften van mensen door rechtvaardige levensomstandigheden, die recht doet aan en steun geeft voor het sociale zorgwerk dat voornamelijk door vrouwen wordt gedaan, en die de lucht, het water, het land en de energiebronnen beschermen welke nodig zijn om leven in stand te houden (*Armoede, Rijkdom en Ecologie in Azië en de Stille Zuidzee*). Het tot stand brengen van een Economie van het Leven behelst een spectrum van strategieën en methoden, waaronder: kritisch nadenken over onze eigen rol en radicale spirituele vernieuwing; werken op basis van een erkenning van de mensenrechten; het scheppen en vermeederen van ruimtes waar de stemmen van de gemarginaliseerden op zoveel mogelijk plaatsen gehoord kunnen worden; een open dialoog tussen het globale Noorden en het globale Zuiden, tussen kerken, het maatschappelijk middenveld en de staat, en tussen verschillende disciplines en wereldreligies om synergiën te

scheppen om zich te verzetten tegen structuren en culturen die een waardig leven voor allen verloochenen; rechtvaardige belastingen; en het organiseren van een breed platform om samen getuigenis af te leggen en pleidooien te voeren.

26. Het proces wordt gezien als een bloeiende ruimte waar kerken van elkaar en van andere geloofstradities en sociale bewegingen kunnen leren hoe transformatieve spiritualiteit zich kan verzetten tegen waarden die het leven vernietigen, en hoe betrokkenheid bij de economie van de hebzucht vermeden kan worden. Het zal een ruimte zijn om te leren wat een Economie van het Leven betekent, theologisch en praktisch, door samen na te denken over welke concrete veranderingen nodig zijn in verschillende situaties. Het zal een ruimte zijn om samen campagnes op te zetten op nationaal, regionaal en globaal niveau teneinde beleids- en systeemveranderingen teweeg te brengen welke leiden tot het uitbannen van armoede en het verdelen van rijkdom; productie, consumptie en verdeling welke de ecologie respecteren; en gezondere en eerlijke samenlevingen creëren die niet gebaseerd zijn op fossiele brandstoffen, en die vrede nastreven.

De God van het Leven roept ons op tot gerechtigheid en vrede.

Kom aan God's tafel van het delen!

Kom aan God's tafel van het leven!

Kom aan God's tafel van liefde!